

پیمایشی طولی در زمینه علل فساد اداری و روش‌های کنترل آن (۱۳۸۸-۱۳۷۸)

محسن فرهادی نژاد*، محمد لگزیان**

چکیده

تلاش دولت‌ها برای دستیابی به جامعه‌ای بهتر، بدون شناخت عواملی که روند حرکت آن‌ها را کند می‌کند، نتایج مورد نظر را در پی نخواهد داشت. یکی از عواملی که بر فرآیند رشد و توسعه جوامع اثر فراوانی می‌گذارد، فساد اداری است. این پدیده هر روز با ابعاد گسترده‌تری عملکرد دولت‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و آن‌ها را متقاعد می‌سازد که برای تحدید دامنه نفوذ آن باید چاره‌ای اساسی بیندیشند. آگاهی از علل بروز فساد اداری و شیوه‌های کنترل آن یکی از اساسی‌ترین الزامات در تدوین برنامه‌های کارآمد مقابله با فساد به شمار می‌آید. بدین منظور، مطالعه‌ای در سال ۱۳۷۸ با هدف بررسی نگرش‌ها به فساد اداری انجام گرفت و در سال ۱۳۸۸ نیز مطالعه دیگری در همان جامعه آماری به منظور پیمایش پیرامون تغییر نگرش‌ها به علل فساد اداری و روش‌های کنترل آن انجام شد. در نگاهی کلی، با گذشت ده سال از مطالعه اول، متغیرهای اقتصادی بروز فساد، جای خود را به متغیرهای فرهنگی داده‌اند و متغیرهای فردی جایگزین متغیرهای سازمانی شده‌اند. نکته قابل تأمل در این رتبه‌بندی آن است که در هر دو مطالعه، نبود وجدان کاری، احساس کارکنان دولت در مورد وجود نابرابری اقتصادی در مقایسه با افراد شاغل در سایر بخش‌ها، عدم پایداری جامعه به رعایت موازین شرعی و قانون‌گریزی به عنوان معضلی فرهنگی، مهم‌ترین عوامل پدیدآورنده فساد اداری به اعتقاد افراد جامعه مورد مطالعه بوده‌اند. لازم به ذکر است که این مطالعه‌ها، در هر دو مقطع زمانی، با مشارکت مدیران دستگاه‌های اجرایی خراسان رضوی انجام شدند.

کلید واژه‌ها: فساد اداری؛ پیمایش طولی؛ خراسان رضوی.

تاریخ دریافت مقاله: ۸۹/۸/۶ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۰/۷/۵

*دانشجوی دکتری، دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول).

E-mail: phdfarhadi@yahoo.com

**استادیار، دانشگاه فردوسی مشهد.